Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

16.10.2017 KEHA/2528/2017

Eduskunnan työ- ja elinkeinojaosto

Viite Asiantuntijalausuntopyyntö koskien hallituksen esitystä valtion talousarvioksi vuodelle 2018

Asia: Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausunto hallituksen esityksestä valtion talousarvioksi 2018 – teema PI 32 työllisyyden edistäminen

Eduskunnan työ- ja elinkeinojaosto pyytänyt asiantuntijalausuntoa koskien hallituksen esitystä valtion talousarvioksi vuodelle 2018 teemalla PI 32 Työllisyyden edistäminen. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus lausuu seuraavaa:

Työllisyyden edistäminen v. 2018 talousarvioehdotuksessa; kipupisteet ja riskikohdat

Valtion talousarvioehdotuksessa 2018 työllisyyden hoidon määrärahat ovat etukäteen arvioituna kohtuullisen hyvällä tasolla ottaen huomioon ennakoitu talouskasvu eri toimialoilla.

Vuoden 2017 alusta käyttöön nopealla aikataululla tullut menettely työttömyysturvan maksamisesta sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan valtionosuuksina ansiopäivärahasta, peruspäivärahasta ja työmarkkinatuesta on todettu jälkikäteen haastavaksi työllisyysmäärärahojen kokonaiskäytön suunnittelun osalta. Esimerkiksi palkkatukien osalta on vasta kuluneen vuoden aikana käytännössä voinut nähdä, missä suhteessa asiakaskohtaisesti määrärahaa sidotaan TEMin ja STM:n välillä kussakin päätöksessä. Tämä on vaikeuttanut erityisesti vuoden 2016 siirtyneen määrärahan sidontaa. Vuonna 2018 menettely on jo tutumpi, joten erityisesti TEMin hallinnonalan määrärahojen osalta ELY-keskuksissa voidaan määrärahojen ristiinkäyttöä suunnitella aiempaa tarkemmin.

Vuonna 2018 työllisyyden hoidossa tullaan kokeilemaan erilaisia tulosperusteisia pilottihankkeita. Vaikuttavuuden ja tulosten perusteella maksetaan yksityisille palveluntuottajille jälkikäteen palkkioita. Nämä palkkiot yleensä maksetaan esimerkiksi kolme tai kuusi kuukautta pilotin tai hankinnan jälkeen, mikä osittain muuttaa määrärahojen käytön suunnittelua. Palkkioiden maksu voi olla vasta seuraavan kalenterivuoden aikana, mutta määrärahavaraukset palkkioihin joudutaan tekemän jo etukäteen. Tulevan maakuntahallinnon aikana kasvupalveluissa jälkimaksut tulevat olemaan merkittävämmässä roolissa.

POHJOIS-POHJANMAAN ELIKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS
Puh. 0295 038 000
www.ely-keskus.fi/pohjois-pohjanmaa
Veteraanikatu 1
PL 86
90101 Oulu
Valtakatu 4
PL 103
84101 Ylivieska

Ns. aktiivimallin käyttöönottoon etenkin alkuvuodesta tulee kiinnittää erityistä huomiota tietojärjestelmien toiminnassa, asiakasneuvonnassa ja määrärahojen maksatuksissa. KEHA-keskuksen henkilöresurssit työllisyysmäärärahojen maksatuksissa ovat kuluvana vuonna olleet rajalliset ja palkkatukien ja starttirahojen maksatuksissa asiakkaille on ollut viiveitä.

Aktiivimallin käyttöönottoa varten on varattu 25 000 000 €. Aktiivimalli oletettavasti parantaa työllisyyttä ja lisää asiakkaiden valmiutta ottaa vastaan määräaikaisia töitä ja lyhyaikaisia sijaisuuksia. Aktiivimallin toimivuuden tukena on TE-hallinnon työllistymistä edistävien toimenpiteiden riittävä ammatillinen ja alueellinen laajuus, mikä riippuu vuosittain käytössä olevista työllisyyden hoidon määrärahoista. Ehdotettu lisäys talousarviossa on myönteinen asia.

Ohjaamotoiminnan vakinaistaminen valtion talousarvioehdotuksessa on erittäin myönteinen asia. Ohjaamotoiminnan jatkoon tulee kiinnittää huomiota myös maakuntahallinnon ja kasvupalvelujen valmistelutyössä siten, että ohjaamoja toimii kaikissa maakunnissa myös vuoden 2020 jälkeen.

Työllistämisen kiintiö palkkatuella keskimäärin 3000 henkeä yhdistyksille, säätiöille ja rekisteröidyille uskonnollisille yhdistyksille 100 %:sena tukena on liian pieni. Kiintiön tulisi olla esimerkiksi 4000 henkeä.

Työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaanto-ongelma

Kohtaanto-ongelma on akuutti ongelma useilla ELY-alueilla ja eri ammateissa. Pohjois-Pohjanmaalla kohtaanto-ongelmia on esimerkiksi metalli- ja ICT-alalla. Erityisenä ammattiryhmänä voidaan mainita ohjelmoijat, joista arvioidaan olevan muutaman vuoden sisällä tuhansien osaajien vaje pelkästään Oulun seudulla.

Kohtaanto-ongelmaa voidaan osittain ratkoa työvoimakoulutusten ja yhteishankintakoulutusten avulla.

Vuoden 2018 alusta voimaan tulevan ammatillisen koulutuksen reformin myötä tutkintoja ja tutkinnonosia sisältävät työvoimakoulutukset siirtyvät opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan määrärahoihin. Vuonna 2018 tämän johdosta 59 m€ euroa on siirretty TEMin hallinnonalalta OKM:n hallinnonalalle. Jotta työvoimakoulutukseen ei tulisi reformista johtuen pitkiä katkoksia, TE-hallinto on hankkinut vuoden 2017 lopussa merkittävästi tutkintoonjohtavia koulutuksia asiakkailleen ja näissä koulutuksissa on huomioitu myös tiedossa olleita työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaanto-ongelmia. Näiden koulutusten loppuunviennin edellyttämä rahoitus tulee varmistaa ministeriöiden välisellä joustavalla määrärahasiirtomenettelyllä tarpeen mukaan.

Valtion talousarvioehdotukseen on sisällytetty työvoimakoulutuksen hankinnasta aiheutuvaan valtuuden käyttöön vuoden 2018 jälkeen

maksimissaan 70 000 000 €, mikä tuntuu riittävältä ottaen huomioon, että jatkossa TE-hallinnon toteuttamaan yrityslähtöiseen koulutukseen saadaan myös aiempaa enemmän yritysten maksuosuutta.

Työnvälityksen kipupisteet ja kehittämishaasteet, mm. sähköiset TE-palvelut ja yksityiset työnvälityspalvelut

Vuoden 2017 on alkanut muutamia alueellisia työllisyyskokeiluja. Lisäksi on menossa mm. muita työnvälityksen ja kasvuyritysten työllisyysohjelman pilottihankkeita, joissa yksityisten palveluntuottajien palveluita käytetään täydentämään TE-toimistojen palvelutarjontaa. Näihin pilotteihin on valtion talousarvioehdotuksessa 2018 edelleen määrärahoja, mikä on kannatettavaa. Pilottihankkeiden kokemukset tulee saada parhaalla mahdollisella tavalla kootuksi, analysoiduksi ja hyötykäyttöön tulevan maakunnan kasvupalvelujen suunnittelua varten. Tällä hetkellä pilotit toimivat toisiinsa nähden melko hajallaan teemallisesti, ajallisesti ja alueellisesti.

Työttömyysturvatehtävien ja henkilöstön siirto Kelalle ja työttömyyskassoille voi joillekin TE-toimistoille aiheuttaa merkittäviä tehtäväjärjestelyjä lyhyellä aikajänteellä. Mikäli kokonaisuus siirtyy samanaikaisesti maakuntahallinnon alkamiseen, siirron valmisteluun jäisi riittävästi aikaa.

Työmarkkinatorin kehittäminen ja siihen liittyvä riittävä asiakastuki tulee varmistaa.

Ylijohtaja — Matti Räinä

Yksikön päällikkö — Eine Kela